

Мурсов

ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНЫҢ ӘКІМДІГІ
«ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНЫҢ
БІЛІМ БЕРУ БАСҚАРМАСЫ»
мемлекеттік мекемесі

АКИМАТ ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ
Государственное учреждение
«УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ
ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ»

140000, Павлодар қаласы, Қайырбаев көшесі, 32
тел.: (7182) 32-09-65, факс: (7182) 32-57-25
kense.do@pavlodar.gov.kz

140000, г. Павлодар, ул. Каирбаева, 32
тел.: (7182) 32-09-65, факс: (7182) 32-57-25
kense.do@pavlodar.gov.kz

№ _____

Аудандық (қалалық) білім
беру бөлімі,
(келісім бойынша)
ведомствоға бағынысты
ұйымдар басшылығына

Білім беру басқармасы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі Орынбасары Д. Назарбаеваның білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызметті жетілдіру, денсаулық және әлеуметтік, Ішкі істер департаменттерімен бірлесіп, білім алушылардың суицидтік мінез-құлқын алдын алу жөнінде берген тапсырмаларын орындау мақсатында келесіні хабарлайды.

Қоса беріліп отырған «Білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызметті ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы» Әдістемелік нұсқау хаты басшылыққа алынып, облыстық білім беру ұйымдарына психологиялық қызметтің Ережелерін қайта қарау ұсынады.

Қосымша: 10 бет, 1 дана.

Басқарма басшысының
орынбасары

С. Муқанов

Орынд.: Кожанбаев,
Тел.: 321242

1557 30.12.15

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРУ
ҰЙЫМДАРЫНДАҒЫ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ
ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІГІ ТУРАЛЫ**

Нұсқаулық хат

Астана 2015

Кіріспе

Бүгінде қазіргі заманғы мектептердің кең таралған мәселелері оқушылар үлгерімінің төмен болуы, мектептің психологиялық климатының қанағаттанарлықсыз болуы, тәртіпбұзушылыққа бейім жасөспірімдер мен жастардың қоғамға қарсы мінез-құлқы көрсетуі.

Жасөспірімдерді көбіне мектептен тыс өмір қызықтыруда, оқу үрдісінен көңілін аударатын басқа нәрселер мен қызығушылықтардың пайда болуы, кей балалар өз орнын жағымсыз компаниялардан табады. Мектеп оқушыларының өз-өздерін эмоционалды және тұлғалық жат сезінуі байқалады. Осындай мәселелерді шешу жолында бұл балалар психологтың көмегіне өте зәру.

Жағымсыз жанұялық жағдай сондай-ақ оны күйгелек және ашушаң еткізіп, бала психикасына әсерін тигізеді.

Аталған мәселелерді шешуде мектептегі психологиялық қызметтің ролі өте үлкен.

Халықаралық тәжірибе, психологиялық қызметтің нақты психологиялық концепцияларымен, білім берудің қажеттіліктерімен, тұлғаны қалыптастыру және тәрбиелеу мақсаттарымен анықталатынын көрсетеді.

Жергілікті атқарушы органдар (бұдан әрі - ЖАО) бекіткен психологиялық қызмет Ережелеріне жасалған талдау психологиялық қызмет тек қана жалғыз психологтың қызметі ретінде түсінетіндерін көрсетті.

Алайда, психологиялық қызмет – бұл директордың тәрбие жөніндегі орынбасарының, психологтың, әлеуметтік педагогтың, сынып жетекшілерінің, педагог-дефектологтың, логопедтің, ата-аналар комитетінің, қамқоршылық кеңесі өкілдерінің бірлесе атқаратын қызметі.

Елдегі инклюзивтік білім беруді дамытудың Тұжырымдамалық тәсілдерін жүзеге асырылуына байланысты психологиялық қызметке және білім алудағы ерекше қажеттіліктері бар балаларды алып жүру жүктеледі. Психологиялық қызметке мектеп ішінде олардың жолсерігі болып, оларды жалпы білім беру процессіне кіріктіру бойынша тиімді жағдай жасау қажет.

Тәртіпбұзушылық жасаған жасөспірімдер мен жастардың, сонымен қатар әлеуметтік-психологиялық көмекті өте қажет ететін балалардың санының өсу үрдісін ескере отырып, психологиялық қызметтің жұмысын жетілдіру талап етіледі.

1. Психологиялық қызметтің мақсаттары мен міндеттері

Психологиялық қызметтің мақсаты білім алушылардың, тәрбиеленушілердің психологиялық денсаулығын сақтау, орта білім беру ұйымында жағымды әлеуметтік-психологиялық климатты қалыптастыру және білім беру процессінің қатысушыларына психологиялық қолдау көрсету.

Білім берудегі психологиялық қызметтің негізгі міндеттері:

- 1) тәрбиеленушілер, оқушылардың жеке бас және интеллектуалды дамуына көмек көрсету, өзін-өзі тәрбиелеуге, дамытуға қабілеттілігін қалыптастыру;
- 2) жылдам дамып жатырған ақпараттық қоғамда тәрбиеленушілерге, оқушыларға сәтті әлеуметтендіруде психологиялық көмек көрсету;
- 3) Әр тәрбиеленушіге, оқушыға тәсілді, олардың жеке басын психологиялық-педагогикалық зерттеу негізінде, дараландыруға жағдай жасау;
- 4) проведение психологической диагностики и развитие творческого потенциала обучающихся, воспитанников;
- 5) тәрбиеленушілер, оқушылардың психологиялық мәселелерін шешу бойынша психологиялық түзету жұмысын іске асыру;
- 6) Психологиялық мәселелерді шешу және оқыту-тәрбие жұмысының оңтайлы тәсілдерін таңдауда ата-аналар (занды өкілдер) мен педагогтарға кеңес көмегін көрсету;
- 7) оқу процесінің қатысушаларының психологиялық-педагогикалық құзыретілігін көтеру;
- 8) балаларға, олардың ата-аналарына, тәрбиешілерге, мұғалімдерді қолдау және оларға дер кезінде психологиялық көмек көрсету;
- 9) балалар мен жасөспірімдердің психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу мәселесі бойынша ата-аналардың ақпараттандырылуын арттыру.

2. Психологиялық қызметтің функциялары

Мектептегі біліми ортадағы психологиялық қызметтің негізгі қызметі – оқушылармен жұмыс жасайтын әртүрлі мамандарға арналған коммуникативтік алаңқай құру, мұғалімдерді, ата-аналарға кеңес беру, тұлғааралық қатынастар жөніндегі әкімшілік, инновациялық жобаларды жасау, мектептегі оқу-тәрбиелік жұмысты әдістемелік қамтамасыздандыру, және кілттік негізгі мәселелерді бөліп қарастыру.

Педагог-психолог мұғалімге және педагогтың процесстің өзге де қатысушыларына құралдарды, оқушылардың жағдайын анықтап беретін кәсіби маман болуы тиіс.

Психологиялық қызметтегі психологтың қызметі:

1. Педагог-психолог оқушылардың (тәрбиешілердің) психикалық және әлеуметтік жағдайын сақтап қалуға бағытталған кәсіби қызметті жүзеге асырады.

2. Әрқилы профильдегі психологиялық диагностиканы жүргізеді және орта білімнің әрбір деңгейінің тапсыраларына сәйкес бағытталған.

3. Педагогикалық ұжым, ата-аналардың оқушының тұлғалық және әлеуметтік дамуы мақсаты тұрғысынан зерттеу жұмыстарының материалдары бойынша психологиялық-педагогикалық қорытынды жасау.

4. Оқушның жекелей және жастық ерекшеліктерін есепке ала отырып, білім беру қызметінің бағдарламасына сәйкес дамытушы және түзетуші сабақтар жүргізу, жоспарлауға қатысады.

5. Балаларға, олардың ата-аналарына дер кезіндегі, тиімді психологиялық көмек көрсету мәселелерінде психологиялық қызмет мүшелерімен біріге отырып жүзеге асырады.

6. Оқушының элеуметтік бейімделе алмауы жағдайының алдын-алу бойынша пайда болған мәселелерді шешуге ықпал етуші іс-шараларды психологиялық қызметтің өзге мүшелерімен біріге отырып жүзеге асырады.

7. Мектептің оқу-тәрбиелік жоспарын жүзеге асыру бойынша психологиялық қолдауды жүзеге асырады.

8. Психикалық даму деңгейі төмен балаларды анықтайды, психолого-педагогикалық түзеуді жүзеге асырады.

9. Оқушылардың тұлғалық дамуына кедергі келтіретін факторларды анықтайды және психологиялық көмектің әрқилы түрлерін көрсету бойынша іс-шаралар қабылдайды (психокоррекциялық, оңалту және кеңес беру).

10. Оқушылардың оқу профилін анықтау бойынша жұмыстарға қатысады.

11. балалар мен жасөспірімдердің психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу бойынша тиімді шараларды әзірлеу үшін отбасы және жасөспірімдер ортасының проблемаларын зерделеу.

12. «Тәуекел топындағы» отбасылардың психологиялық сүйемелдеуді ұйымдастырады.

13. «Тәуекел топтағы» (анық девианттық мінез-құлық белгілері бар балалар, өмірдің қиын жағдайына тап болған балалар, зорлық-зомбылық құрбаны болған балалар, қолайсыз отбасылардан шыққан балалар) балаларды анықтау бойынша және балаларға уақытылы көмек көрсету бойынша шараларды қабылдайды.

3. Орта білім беретін ұйымдардағы психологиялық қызметтің жұмысын жақсарту бойынша ұсыныстар

ҚР Ішкі істер Министрлігінің (әріде – ҚР ІІМ) мәліметтері бойынша кәмелеттік жасқа толмағандармен жасалған қылмыс 2015 жылы в Ақтөбе облысында (7,2%), Батыс Қазақстанда (26,5 %), Қызылорда облысында (28,6%) және Қостанай облыстарында (14,4%) арта түскен. Кәмелеттік жасқа толмаған жастар арасында суицид 7,7% (2014 жылмен салыстырғанда) артқан. Сонымен Ақмола облысында +3, Алматы облысында +3, Атырау облысында +6, Батыс Қазақстан облысында +1, Солтүстік Қазақстан облысы +5, Шығыс Қазақстан облысы +2, Қызылорда облысында +3, Астана қаласында +3, Алматы қаласында +2.

ЖАО жоғарыда аталған Ережелерді жасау барысында аумақтық ерекшеліктерді ескерген дұрыс: миграциялық, географиялық, мәдени, ұлттық және балалар мен жасөспірімдердің психологиясына ықпал ететін өзге де факторлар, сонымен қатар, құқықбұзушылық және суицидтік картиналар. На основании данного инструктурного письма Министерство образования и науки Республики Казахстан рекомендует:

- Психологиялық қызметтің Ережелерін қажеттілігін қайта қарастыру, аймақтық ерекшеліктерді есепке ала отырып, сәйкес өзгерістер мен толықтырулар ендіру.

- Психологиялық қызметінің жұмыс жоспарында ата-аналар және отбасы, оның ішінде отбасы және жасөспірімдер ортасының проблемаларын зерделеу жұмысы бойынша жеке бөлім қарастыру.

- Жалпы білім беретін мектептердегі жоспар психологиялық қызметтің ұсыныстары мен психолого-педагогикалық тексеру бойынша ұсынылады.

- Инклюзивті білім беруді ендірумен байланысты мектеп психологтарының біліктілікті арттыру курстарынан өтуін қамтамасыздандыру.

- Білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызметке деген қоғамдағы сенімді арттыру бойынша іс-шаралар қабылдау.

Министерство образования и науки Республики Казахстан

**ОБ ОСОБЕННОСТЯХ ОРГАНИЗАЦИИ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ
СЛУЖБЫ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

Инструктивное письмо

Астана 2015

Введение

На сегодня распространенной проблемой современной школы является низкая успеваемость учащихся, неудовлетворенность психологическим климатом школы, антиобщественное поведение подростков и молодежи, склонными к совершению правонарушений.

Подростков все больше привлекает жизнь вне школы, появляются занятия и интересы, отвлекающие от учебного процесса, некоторые дети находят свое место в неблагополучных компаниях. Наблюдается эмоциональная и личностная отчужденность школьников. Эти дети остро нуждаются в помощи психолога в разрешении подобных проблем.

Неблагополучная семейная обстановка также влияет на психику детей, делая их нервными и агрессивными.

В решении данных проблем огромна роль школьной психологической службы.

Международный опыт показывает, что психологическая служба определяется конкретными психологическими концепциями, потребностями образования, целями воспитания и формирования личности.

Анализ Правил психологической службы, утвержденными местными исполнительными органами (далее - МИО) показал, что Психологическая служба зачастую понимается, как деятельность только одного психолога.

Тогда как психологическая служба - это совместная деятельность заместителя директора по воспитательной работе, психолога, социального педагога, классного руководителя, педагогов - дефектологов, логопедов, представителей родительского комитета, попечительского совета и др.

В связи с реализацией Концептуальных подходов инклюзивного образования в стране, на психологическую службу возлагается и сопровождение детей с особыми образовательными потребностями. Психологической службе предстоит быть их проводником в школьной среде, создавать благоприятные условия по их включению в общеобразовательный процесс.

Учитывая тревожные тенденции возрастания количества подростков и юношей, совершающих правонарушения, а также детей, остро нуждающихся в социально-психологической помощи, требуется совершенствование работы психологической службы.

1. Цели и задачи психологической службы

Целью психологической службы является сохранение психологического здоровья обучающихся, воспитанников, создание благоприятного социально-психологического климата в организации среднего образования и оказание психологической поддержки участникам образовательного процесса.

Основными задачами психологической службы образования являются:

- 1) содействие личностному и интеллектуальному развитию обучающихся, воспитанников, формирование способности к самовоспитанию и саморазвитию;
- 2) оказание психологической помощи обучающимся, воспитанникам, в их успешной социализации в условиях быстро развивающегося информационного общества;
- 3) способствовать индивидуализации подхода к каждому обучающемуся, воспитаннику, на основе психолого-педагогического изучения его личности;
- 4) проведение психологической диагностики и развитие творческого потенциала обучающихся, воспитанников;
- 5) осуществление психокоррекционной работы по решению психологических трудностей и проблем обучающихся, воспитанников;
- 6) оказание консультативной помощи родителям (законным представителям) и педагогам в решении психологических проблем и в выборе оптимальных методов учебно-воспитательной работы;
- 7) повышение психолого-педагогической компетентности участников образовательного процесса;
- 8) оказание своевременной психологической помощи и поддержки детям, их родителям, воспитателям, учителям.
- 9) повышения информированности родителей по вопросам психолого-педагогическому сопровождению детей и подростков.

2. Функции психологической службы

Основная функция психологической службы в школьной образовательной среде - создание коммуникативного поля для разных специалистов, работающих с учениками, консультирование учителей, родителей, администрации по вопросам межличностных отношений, развития ребенка, разработки инновационных проектов, методологическое обеспечение учебно-воспитательного процесса в школе и выделение ключевых проблем.

Педагог-психолог должен быть профессионалом, который дает учителю и другим участникам педагогического процесса инструмент выявления, определения состояния ученика.

Функции психолога в психологической службе:

1. Педагог-психолог осуществляет профессиональную деятельность, направленную на сохранение психического и социального благополучия обучающихся (воспитанников).

2. Проводит психологическую диагностику различного профиля и предназначения в соответствии с задачами каждого уровня среднего образования.

3. Составляет психолого-педагогические заключения по материалам исследовательских работ с целью ориентации педагогического коллектива, родителей в проблемах личностного и социального развития учащихся.

4. Участвует в планировании, разработке и проведении развивающих и коррекционных занятий в соответствии с программой образовательной деятельности с учетом индивидуальных и возрастных особенностей обучающихся.

5. Осуществляет сотрудничество с членами психологической службы в вопросах оказания своевременной, эффективной психологической помощи и поддержки детей и их родителей.

6. Вносит совместно с другими членами психологической службы мероприятия, способствующие устранению выявленных проблем, по профилактике возникновения социальной дезадаптации учащихся.

7. Осуществляет психологическую поддержку реализации учебно-воспитательного плана школы.

8. Выявляет детей с низким уровнем психического развития, проводит его психолого-педагогическую коррекцию.

9. Определяет факторы, препятствующие развитию личности обучающихся, и принимает меры по оказанию различного вида психологической помощи (психокоррекционной, реабилитационной и консультативной).

10. Принимает участие в работе по определению профиля обучения учащихся.

11. Изучает проблему семьи и подростковой среды для выработки эффективных мер по психолого-педагогическому сопровождению детей и подростков.

12. Организует психологическое сопровождение семей «группы риска».

13. Принимает меры по выявлению детей «группы риска» (дети с выраженными признаками девиантного поведения, дети, оказавшиеся в трудной жизненной ситуации, дети оказавшиеся жертвами насилия, дети из неблагополучной семьи) и своевременному оказанию помощи детям.

3. Рекомендации по улучшению деятельности психологических служб в организациях среднего образования

По сведениям Министерства внутренних дел Республики Казахстан, число преступлений, совершенных несовершеннолетними (за 9 месяцев) в 2015 году увеличины в Актюбинской (на 7,2%), Западно-Казахстанской (на 26,5 %), Кызылординской (28,6%) и Костанайской областях (на 14,4%). Среди несовершеннолетних возросло число суицидов на 7,7% (по сравнению с 2014 годом). Так, в Акмолинской области рост на +3, Алматинской области +3, Атырауской области +6, Западно-Казахстанской области на +1, Северно-Казахстанской области на +5, Восточно-Казахстанской области на +2, в Кызылординской области +3, г. Астане +3, в г. Алматы +2.

При разработке МИО вышеназванных Правил, необходимо учесть региональные особенности: миграционные, географические, культурные,

национальные и другие факторы, влияющие на психологию детей и подростков, а также правонарушения и суицидальную картину.

На основании данного инструктивного письма Министерство образования и науки Республики Казахстан рекомендует:

- Пересмотреть Правила психологической службы, по мере необходимости, внести соответствующие изменения и дополнения, с учетом региональных особенностей.

- В плане работы психологической службы предусмотреть отдельный раздел по работе с родителями и семьями, в том числе изучение проблем семьи и подростковой среды.

- При разработке Плана воспитательной работы общеобразовательной школы рекомендуется основываться на психолого - педагогической диагностике и рекомендациям психологической службы.

- В связи с внедрением инклюзивного образования обеспечить прохождение курсов повышения квалификации школьными психологами.

- Принять меры по повышению доверия общественности к деятельности психологических служб в организациях образования.